

Nr 219.

Av herr **Lindhagen**, med ytterligare motivering till motionen nr 189 om en Sveriges och Nordens fredsplan för en varaktig fred.

Sedan nu ett utrikesutskott inrättats är det av vikt, att utskottet får till sig överlämnat de ärenden, som vederbörligen tillhöra utskottet. Enligt nu gällande stadganden skola framställningar sändas till det utskott, vartill ärendet kan anses huvudsakligen höra.

I överensstämmelse härmed har lagförslaget mot frivilligas tillströmning till spanska inbördeskriget jämte en i anledning därav väckt motion hänvisats till utrikesutskottet, oavsett att det tidigare skulle sänts till *lagutskottet*. *Konstitutionsutskottet* har dessförinnan lojalt avlämnat till utrikesutskottet fyra motioner av huvudsakligt utrikespolitiskt innehåll. Sedan hoppades man väl, att fortsättningen skulle följa och särskilt då från *statsutskottet* och *bevilningsutskottet*.

Sedan gammalt har utrikespolitik och särskilt dess grundproblem hållit sig borta från riksdagen. Först gingo sådana ärenden till tillfälliga utskott, som dock visade sig stå främmande för dem. Försök frestades då att få dylika motioner över till konstitutionsutskottet genom att i yrkandena hänvisa till »överenskommelse med främmande makter», vilka tillkom utskottet. Där avvisades emellertid allt, som snuddade vid internationella rättsordningens grundproblem, såsom främmande för »praktisk politik». Återstod då att pröva utsikterna i statsutskottet genom yrkanden åren 1935, 1936 och 1937 »om försvarsfrågans och fredsfrågans sammanförande till ett odelbart problem». Med andra ord, hänförelsen för försvaret borde kompletteras med samtidig hänförelse för fredsfrågans grundproblem, vilkas lösning en gång skulle befria även svenskarna från rustningsbördor.

Även i statsutskottet ledo den internationella rättsordningens fundament skeppsbrott. Utrikespolitik i vid bemärkelse fick regeringen sysselsätta sig med och riksdagen hade ingen anledning att intressera sig därför. Det var, såvitt jag förstår, utskottets sakliga motivering de två första gångerna. Emellertid sammanfördes då båda frågorna såtillvida, att de enligt yrkandena framlades i ett sammanhang till avgörande. Nu år 1937 har statsutskottet brutit med sin berörda tillbörliga praxis. Den 19 februari, sålunda dagen innan utrikesutskottet genom val kom till, avstyrkte statsutskottet dylikt sammanförande. Inga »nya förhållanden» hade inträffat, som kunde föranleda annat resultat sade utskottet.

Åtskilliga nya förhållanden ha dock inträffat. Det viktigaste av dem är inrättandet av ett utrikesutskott. Om dettas omedelbara tillkomst hade statsutskottet den 19 februari kännedom. Motionen borde utan utnyttjande av

statsutskottets sista maktögonblick i stället någon dag efteråt överlämnats till utrikesutskottet. Motionen inlät sig nämligen icke på försvarsbudgeten. Den sysslade uteslutande med grundvalarna för en varaktig fred. Det erinrades bland annat om nationernas självbestämmanderätt i alla världsdelar såsom den första betingelsen. Därom skrev redan Immanuel Kant en berömd bok och Ferdinand Lassalle ägnade det ovanskliga ärendet en hänförd propaganda. Ja än mera, svenska riksdagens bägge kamrar begärde på mitt initiativ år 1921 utan votering regeringens initiativ till att nämnda grundsats blev inskriven i folkförbundets akt. Förenämnda motion utgjorde genom sin omfattning även en huvudsaklig motivering för den till utrikesutskottet från konstitutionsutskottet överlämnade motionen nr 189 om en Sveriges och Nordens fredsplan för världens fred. Detta är väl dock den aktuellaste frågan just nu, som ej kan anstå till någon s. k. »tusenårspolitik». Redan president Wilson ansåg ju, att världen var mogen redan på hans tid för vad han kallade »ett program för världens fred».

Riksdagens ledamöter ha sålunda av sina utskott oavlåtligt hållits i främjingskap för utrikespolitikens grundproblem. Då följde i onsdags av vana även statsutskottets avslagsyrkande på en hemställan, att riksdagen skulle hänföras för den varaktiga freden på samma gång den nitälskade varmt för upprustning i stormakternas kölvatten.

Genom utrikesutskottets inrättande har nu riksdagen själv vaknat upp för vikten att övergiva sin förenämnda negativa inställning till de utrikespolitiska grundproblemen. Statsutskottets påpasslighet att i sista ögonblicket skapa hinder för att utrikesutskottet tilldelas, vad som rätteligen tillhör det samma, är ett ganska dåligt järtecken i portgången till den nya omvändelsen.

På grund av vad sålunda anförts får jag till stöd för min till utrikesutskottet hänvisade motion nr 189 om en Sveriges och Nordens fredsplan för världens fred ytterligare åberopa jämväl motiveringen i motionen nr 192, utgörande avslutningen på en sammanhängande serie av fyra utrikespolitiska motioner, av vilka de tre första hänvisats till utrikesutskottet.

Stockholm den 27 februari 1937.

Carl Lindhagen.